

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU UŽTIKRINANT APLINKOS PRIEINAMUMĄ VILNIAUS BALTUPIŲ MIKORAJONE TYRIMO

2022 m. rugsėjo 14 d. Nr. (22)SI-3)SP-57
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau vadinama ir Tarnyba) 2022 m. birželio 1 d. buvo gauta informacija apie tai, kad Vilniuje, Baltupių mikrorajone, infrastruktūra (laiptai) prie Cedrono tvenkinio yra nepritaikyta judėjimo negalių turintiems asmenims, t. y., nėra numatyti pandusai arba kitos prieinamumą užtikrinančios priemonės (konkretūs pavyzdžiai ir vietos duomenys pateikti su raštu Tarnybai, pridedami prie šio sprendimo).

2022 m. birželio 14 d. Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė priėmė sprendimą Nr. (22)SI-3, kuriuo pradėjo tyrimą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu užtikrinant aplinkos prieinamumą Baltupių mikrorajone, Vilniuje.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) 2022 m. birželio 23 d. raštu Nr. (22)SI-3)S-291 kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę (toliau – Savivaldybė) ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar infrastruktūros (laiptų ir pan.) Baltupių mikrorajone prie Cedrono tvenkinio įrengimo darbai yra baigti ir priimti; jei taip, ar šių darbų priežiūrą vykdžiusios institucijos yra pripažinusios, jog šis objektas yra tinkamas naudoti asmenims su negalia (prašyta pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas); be to, buvo paprašyta pateikti informaciją, kada buvo atliekami infrastruktūros prie Cedrono tvenkinio įrengimo / atnaujinimo darbai; ar atnaujinant infrastruktūrą (laiptus ir pan.) Baltupių mikrorajone prie Cedrono tvenkinio buvo atsižvelgta į judėjimo negalių turinčių asmenų poreikius; jei ne – dėl kokių priežasčių; ar šio rašto priede nurodyta infrastruktūra (laiptai ir pan.) įrengta laikantis atitinkamų statybos reglamentų, nustatančių prieinamumo negalių turintiems asmenims kriterijus; jei ne – dėl kokių priežasčių; ar asmenims su negalia yra sudarytos vienodos galimybės, palyginus su kitais asmenimis, saugiai patekti iki Cedrono tvenkinio ir parko šalia jo; jei taip – koku būdu; ar egzistuoja vietos, kuriomis prie Cedrono tvenkinio saugiai ir savarankiškai, ne važiuojamąja kelio

dalimi, gali patekti asmenys su negalia; jeigu taip, koks tokio patekimo iki Cedrono tvenkinio ilgis (plotis, nuolydis ir pan.) lyginant su patekimu iki jo laiptais.

Taip pat buvo paprašyta pateikti kitą, su atliekamu tyrimu susijusią, informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t è:

2022 m. liepos 26 d. buvo gautas Savivaldybės 2022 m. liepos 26 d. raštas Nr. A51-105309/22(3.3.2.26E-INF), kuriuo buvo pateikiami atsakymai į Tarnybos pateiktus klausimus.

Tarnybai buvo pateikta informacija:

„Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorės pavaduotojos pavedimu Jūsų paklausimą išnagrinėjo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Infrastruktūros skyriaus specialistai. Minėtas skyrius administruoja gatvių remonto, rekonstrukcijos ir statybos darbus, įgyvendina parengtus projektus. Pažymime, kad, pagal Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, Vilniaus miesto savivaldybė užtikrina, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Statant, rekonstruojant ar remontuojant susisiekimo infrastruktūrą, vadovaujames įstatymais, statybos techniniais reglamentais, statybos taisyklėmis ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais statybos veiklą. Vienas iš naudojamų dokumentų yra statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (pridedama). Statybos techninis reglamentas nustato reikalavimus rengiant kelių, gatvių ir kitų transporto statinių statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą, pritaikyti statinius neįgaliųjų specialiesiems poreikiams. Taip pat pažymime, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018-12-17 įsakymu Nr. 30-3844/18(2.1.1E-TD2) buvo patvirtintos Susisiekimo pėsčiomis projektų Vilniaus miesto savivaldybėje rengimo ir įgyvendinimo rekomendacijos (pridedama). Rekomendacijų pagrindinis uždavinys – apibrėžti svarbiausius aspektus, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį įgyvendinant pėsčiųjų infrastruktūros projektus, ir padėti infrastruktūros planuotojams, projektuotojams, darbų vykdytojams bei prižiūrėtojams atsakingai siekti tokių pėsčiųjų eismo

sprendinių Vilniaus mieste, kad jie būtų patogūs visiems keliaujantiems pėsčiomis, nepaisant jų amžiaus, įgūdžių, sveikatos būklės ar judėjimo galimybių. Atsakydami į paklausimą, teikiame informaciją pagal užduotus klausimus:

1. Pažymime, kad Baltupių mikrorajone prie Cedrono tvenkinio laiptų įrengimas (statybos rūšis – nauja statyba) nebuvo atliekamas. Yra remontuojami esami laiptai (statybos rūšis – paprastas remontas). Laiptų remonto darbai dar nebaigti, galutinis darbų rezultatas iš rangovo dar negautas, todėl nevertintas.

2. Remontuojant (atnaujinant) laiptus, bus atsižvelgta į judėjimo negalią turinčių asmenų poreikius. Šalia laiptų pakopų bus įrengta nuožulna, skirta aukščių skirtumams įveikti pėsčiomis, ar judant kitomis pagalbinėmis judėjimo priemonėmis.

3. Jūsų rašto priede nurodyta infrastruktūra įrengta dalinai laikantis atitinkamų statybos reglamentų, nustatančių prieinamumo negalią turintiems asmenims. Priede pažymėti Nr. 1 laiptai dar remontuojami, dalis darbų buvo atliekama gegužės mėnesį, kita dalis bus atliekama rugsėjo mėnesį. Priede pažymėti Nr. 2 ir 3 laiptai buvo remontuojami 2019 metais. Nuožulna šalia laiptų nebuvo įrengta, nes dėl staus reljefo, nėra galimybės išlaikyti teisės aktuose numatytą išilginio nuolydžio reikalavimą iki 1:20 (5 proc.). Priede pažymėti Nr. 4 laiptai buvo remontuojami 2018 metais. Nuožulna šalia laiptų nebuvo įrengta, nes dėl staus reljefo nėra galimybės išlaikyti teisės aktuose numatytą išilginio nuolydžio reikalavimą iki 1:20 (5 proc.). Pakomentuodami situaciją prie Didlaukio g. 34 namo pažymime, kad šiemet yra numatytas gerbūvio prie minėto namo remontas. Planuojama atnaujinti pėsčiųjų takus, šaligatvius, laiptus, atitinkamai bus vertinamas pandusų trūkumas ir kitų sklandžių judėjimo vietų neįgaliesiems užtikrinimas. Priede pažymėti Nr. 5 laiptai yra numatyti šiemet remontuoti, atnaujinant ir pėsčiųjų takus. Prie laiptų planuojama įrengti nuožulną, nes, pagal pirmines apžiūras ir skaičiavimus, turėtų būti išlaikytas išilginio nuolydžio reikalavimas iki 1:20 (5 proc.).

4. Asmenims su negalia yra sudarytos galimybės saugiai patekti iki Cedrono tvenkinio ir parko šalia jo. Patekimas numatytas alternatyviais maršrutais.

5. Taip, egzistuoja. Patekimas numatytas iš Didlaukio gatvės pro Kalvarijų g. 242 namą. Minėtoje vietoje yra įrengtas takelis, kuris pažymėtas specialiuoju informaciniu ženklu „Ozo takas“ (foto pridedama). Patekimo link tvenkinio pro laiptus ilgis yra apie 200 m (schema pridedama, I trasa), alternatyvinio patekimo ilgis yra apie 480 m (II trasa). Atkreipiame dėmesį, kad mieste susisiekimo infrastruktūra remontuojama kiekvienais metais, pagal tuo metu galiojančius teisės aktus. Tenka pripažinti, kad 2018 metais dėmesys specialiųjų poreikių turintiems žmonėms buvo mažesnis, negu 2022 metais. Manome, kad sistemingai taikomos susisiekimo pėsčiomis projektų

Vilniaus miesto savivaldybėje rengimo ir įgyvendinimo rekomendacijos duoda teigiamus rezultatus, nes kasmet vis daugiau inžinerinės infrastruktūros darbuotojų (infrastruktūros planuotojų, projektuotojų, darbų vykdytojų, techninių prižiūrėtojų ir kt.) naudoja minėtas rekomendacijas savo veikloje ir atitinkamai taip tobulėja gyvenamoji aplinka, skirta visiems.“

2022 m. rugsėjo 6 d. Tarnyboje buvo gauta papildoma informacija dėl atliktų statybos darbų prie laiptų, pažymėtų kaip Nr. 1. Tarnybai buvo paaiškinta, jog prie laiptų Nr. 1, kaip buvo minėta Savivaldybės 2022 m. liepos 26 d. rašte Nr. A51-105309/22(3.3.2.26E-INF), jau yra įrengta nuožulna (Tarnybai buvo pateiktos tai įrodančios nuotraukos).

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Savivaldybė, atnaujindama infrastruktūrą Vilniaus Baltupių mikrorajone prie Cedrono tvenkinio, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų, kuriomis remiantis valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokį diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis). Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos: pastatams, keliams, transporto priemonėms ir kitokiems vidaus ir lauko objektams, įskaitant mokyklas, būstą, medicinos įstaigas ir darbo vietas;

informacijos, ryšių ir kitokioms tarnyboms, įskaitant elektronines ir avarines tarnybas. Pagal 9 straipsnio 2 dalies nuostatas, valstybės, šios Konvencijos šalys, įpareigojamos imtis atitinkamų priemonių, siekiant rengti ir skleisti visuomenei prieinamų objektų ar jai teikiamų paslaugų prieinamumo būtiniausius standartus ir gaires bei kontroliuoti, kaip jie įgyvendinami; suteikti galimybę pasinaudoti įvairių pagalbininkų ir tarpininkų paslaugomis, įskaitant gidus, skaitovus ir profesionalius gestų kalbos vertėjus, kad būtų sudarytos sąlygos patekti į pastatus ir kitus visuomenei prieinamus objektus; skatinti kitokias atitinkamas pagalbos ir paramos neįgaliesiems formas, kad jiems būtų užtikrinta galimybė gauti informaciją.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ komentare (toliau – Komentaras) nurodė, jog prieinamumas yra neįgaliųjų gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo neįgalieji neturės lygių galimybių dalyvauti savo visuomenės gyvenime (Komentaro 1 punktą). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei teikiamos prekės, produktai ir teikiamos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) tiekia / teikia valstybės institucija ar privati įmonė. Neįgalieji turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas.

Toks požiūris kyla iš draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių užtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis ar privatus subjektas (Komentaro 13 punktą). Konvencijos 9 straipsnyje aiškiai įtvirtintas prieinamumas kaip prielaida neįgaliesiems gyventi savarankiškai, visapusiškai ir lygiateisiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir lygiai su kitais asmenimis neribotai naudotis žmogaus teisėmis bei pagrindinėmis laisvėmis (Komentaro 14 punktą).

Reikėtų aiškiai atskirti įsipareigojimą užtikrinti visų naujai suprojektuotų, pastatytų ar pagamintų objektų, infrastruktūros, prekių ir paslaugų prieinamumą nuo įsipareigojimo pašalinti kliūtis ir užtikrinti esamos fizinės aplinkos ir transporto, informacijos ir ryšių, taip pat visuomeninių paslaugų prieinamumą. Visi nauji objektai, infrastruktūra, priemonės, prekės, produktai ir paslaugos turi būti sukurti taip, kad būtų visiškai prieinami neįgaliesiems, laikantis universalus

dizaino principų. Valstybės, Konvencijos Šalys, yra įsipareigojusios užtikrinti esamos fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, taip pat visuomenei teikiamų paslaugų prieinamumą neįgaliesiems. Tačiau, kadangi šis įsipareigojimas įgyvendinamas pamažu, valstybės, Konvencijos Šalys, turėtų nustatyti aiškius esamų kliūčių pašalinimo terminus ir skirti tinkamus išteklius. Be to, valstybės, Konvencijos Šalys, turėtų aiškiai nustatyti įvairių institucijų (įskaitant regionines ir vietos institucijas) ir subjektų (įskaitant privačius subjektus) funkcijas, kurios turėtų būti vykdomos, siekiant užtikrinti prieinamumą (Komentaro 24 punktą).

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, 3 tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m.

gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Tarnyboje buvo gauta informacija apie tai, kad Vilniaus Baltupių mikrorajone prie Cedrono tvenkinio laiptai ir kt. infrastruktūra neatitinka judėjimo negalią turinčių asmenų poreikių. Taip pat buvo gauta informacija, kad laiptai buvo rekonstruojami, bet prieinamumas nebuvo užtikrinamas, t. y., nėra įrengiami pandusai arba nuovažos.

Pabrėžtina, kad, pagal Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Taip pat, pagal Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės,

kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Savivaldybė informavo, kad Baltupių mikrorajone prie Cedrono tvenkinio laiptų įrengimas (statybos rūšis – nauja statyba) nebuvo atliekamas; remontuojami esami laiptai (statybos rūšis – paprastasis remontas). Savivaldybė detaliau pakomentavo prie Cedrono tvenkinio esančius objektus (objektų planas pateikiamas prie šio sprendimo kaip priedas Nr. 1), dėl kurių atliekamas šis tyrimas:

1) Nr. 1 pažymėti laiptai tebėra remontuojami, dalis darbų buvo atlikta gegužės mėnesį, kita dalis atliekama rugsėjo mėnesį. Savivaldybė 2022 m. rugsėjo 6 d. pateikė informaciją, jog statybos darbai yra baigti, nuožulna įrengta;

2) Nr. 2 ir Nr. 3 pažymėti laiptai buvo remontuojami 2019 metais. Nuožulna nebuvo įrengta dėl staus reljefo, nebuvo galimybės išlaikyti teisės aktuose numatytą išilginio nuolydžio reikalavimą iki 1:20 (5 proc.);

3) Nr. 4 pažymėti laiptai buvo remontuojami 2018 metais. Nuožulna šalia laiptų nebuvo įrengta, nes dėl staus reljefo nėra galimybės išlaikyti teisės aktuose numatytą išilginio nuolydžio reikalavimą iki 1:20 (5 proc.);

4) Nr. 5 pažymėti laiptai yra numatyti remontuoti 2022 metais, atnaujinant ir pėsčiųjų takus. Prie laiptų planuojama įrengti nuožulną, nes pagal pirmines apžiūras ir skaičiavimus turėtų būti išlaikytas išilginio nuolydžio reikalavimas iki 1:20 (5 proc.).

Svarbu pabrėžti, kad nagrinėjamu atveju aktualūs du statybos reglamentai: 2019 m. lapkričio 4 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D-653 patvirtintas statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (taikomas nuo 2020 m. sausio 1 d.; toliau – Reglamentas STR 2.03.01:2019) ir 2001 m. birželio 14 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. 317 patvirtintas statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (taikytas iki 2020 m. sausio 1 d.; toliau – Reglamentas 2.03.01:2001).

Pagal Reglamento STR 2.03.01:2019 21 punkto nuostatas „Kai pėsčiųjų judėjimo maršruto išilginis nuolydis miestų, miestelių ir kaimų viešosiose erdvėse, statinių išorėje ar viduje viršija 1:20 (5 proc.), turi būti įrengtos nuožulnos vadovaujantis ISO 21542:2011 8 skyriumi [5.10]. Nuožulnų išilginiai nuolydžiai, didžiausias pakilimo aukštis ir kiti parametrai nustatyti ISO 21542:2011 8 skyriaus 2 lentelėje [5.10].“ Pagal 28 punkto nuostatas, „Vertikaliojo judėjimo sistemą sudaro laiptai, liftai, nuožulnos, eskalatoriai, slenkantys takai (judamieji perėjimo takai), keliamosios platformos. Vertikaliojo judėjimo sistema įrengiama vadovaujantis ISO 21542:2011 12

skyriumi [5.10]. Jei slenkančių takų nuolydis daugiau kaip 6 procentai, turi būti įrengiamas liftas, vadovaujantis šio Reglamento VIII skyriumi“, o pagal 29 punkto nuostatas, „Laiptai įrengiami vadovaujantis ISO 21542:2011 13 skyriuje [5.10] nustatytais reikalavimais“.

Standarto ISO 21542:2011 8 skyriaus 8.2 punkte yra reglamentuojama, kad „Nuolydis neturi viršyti 2 ir 3 lentelėse nurodytų didžiausiųjų verčių“, ir pateikiamos lentelės – „Didžiausias rampų nuolydis ir ilgis“ (2 lentelė) ir „Išskirtinės aplinkybės pritaikant miesto zonoms arba prie esamų pastatų įėjimo“ (3 lentelė). 2 lentelės pastaboje nurodyta, kad „didesnio nei 1:12 nuolydžio rampą sunku naudoti ir gali kilti nelaimingo atsitikimo pavojus, dėl šios priežasties tokios rampos netinkamos savarankiškai naudoti“. 3 lentelės pastaboje nurodyta, kad „didesnio nei 1:12 (83 mm/m) nuolydžio rampas reiktų naudoti tik esamose aplinkose ir išskirtinėmis aplinkybėmis, dėl kurių sprendimas priimtas nacionaliniu lygmeniu“.

Atkreiptinas dėmesys, kad Reglamentas STR 2.03.01:2019 (pagal 1 punktą) taikomas rengiant paprastojo remonto projektą arba paprastojo remonto aprašą.

Pagal Reglamento 2.03.01:2001 33 punkto nuostatas, „Pėsčiųjų tako išilginis nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:20 (5 %). Skersinis pėsčiųjų tako nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:30 (3,3%)“. Pagal 34 punkto nuostatas, „Jei pėsčiųjų judėjimo trasoje tako nuolydis viršija 1:12 (5 %) ar nelygumai yra didesni nei 20 mm, turi būti įrengti pandusai, kurių dydžiai nurodyti 116–119 p.“ Pagal 117 punkto nuostatas, „ŽN pritaikyto panduso išilginis nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:12 (8,3%), vienos išsistinės juostos ilgis ne didesnis kaip 9 000 mm ir pakilimo aukštis ne didesnis kaip 750 mm. Panduso juostoje, jos pradžioje ir pabaigoje vertikalūs paviršiaus dangos nelygumai, aukštesni nei 0,5 cm, neleidžiami. Panduso juostos skersinis nuolydis neleidžiamas“.

Pastebėtina, kad nuo 2018 m. gegužės 1 d. Reglamentas 2.03.01:2001 (1 punktas) taikomas rengiant paprastojo remonto projektą arba paprastojo remonto aprašą.

Pabrėžtina, kad lygių galimybių kontrolierius atlieka tyrimus dėl paslaugų prieinamumo negalios pagrindu, bet neatlieka statybų priežiūros. Statybų reglamentai šiame sprendime aktualūs siekiant nustatyti, kokie prieinamumo standartai yra laikomi tinkamais, kad negalią turintys asmenys galėtų naudotis paslaugomis (infrastruktūra ir pan.) vienodomis sąlygomis kaip ir kiti asmenys.

Nagrinėjamu atveju aktualu nustatyti, ar negalią turintys asmenys gali pasiekti parką prie Cedrono tvenkinio Baltupių mikrorajone. Tarnyba buvo gavusi informacijos apie tai, kad aplink šį parką numatyti ir remontuojami tik laiptai, bet nėra įrengiami pandusai / nuožulnos, t. y., kad parkas prie Cedrono tvenkinio nėra prieinamas negalią turintiems asmenims.

Tokiu atveju svarbu paminėti netiesioginės diskriminacijos sąvoką, apibrėžtą Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje: „netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.“ Laiptai galėtų būti laikomi neutralia sąlyga, kuri visiems yra vienoda, bet judėjimo negalią turintys asmenys dėl savo negalios negali pasinaudoti laiptais, kad pasiektų parką prie Cedrono tvenkinio. Nuožulnų neįrengimas (prieinamumo į parką prie Cedrono tvenkinio neužtikrinimas) galėtų būti laikomas netiesiogine diskriminacija negalios pagrindu.

Savivaldybė informavo, kad yra kitas, alternatyvus, kelias, kuriuo judėjimo negalią turintys asmenys galėtų pasiekti parką prie Cedrono tvenkinio: „pateikimas numatytas iš Didlaukio gatvės pro Kalvarijų g. 242 namą. Minėtoje vietoje yra įrengtas takelis, kuris pažymėtas specialiuoju informaciniu ženklu „Ozo takas“. Tako patekti prie tvenkinio pasinaudojant laiptais ilgis yra apie 200 metrai (I trasa), o alternatyvaus pateikimo tako ilgis yra apie 480 metrai (Savivaldybė nurodė kelią nuo Didlaukio g. 34 namo; II trasa). Takų brėžinys šiame sprendime pateikiamas kaip priedas Nr. 2.

Pastebėtina, kad dalis Savivaldybės nurodyto alternatyvaus kelio (šio sprendimo priedas Nr. 2) (paskutiniame etape, kai kelias tolsta nuo Didlaukio gatvės) yra dengta žvyru, pats kelias yra nelygus. Atsižvelgiant į tai, kyla klausimų, ar toks alternatyvus kelias galėtų būti laikomas lygiaverčiu taku asfaltuotam arba šaligatvio plytelėmis grįstam takui. Taip pat kyla abejonių dėl tokio tako saugumo judėjimo negalią turintiems asmenims. Primintina, jog, pagal Standarto ISO 21542:2011 7.7 punktą, „Takas turi būti tvirtas, turėti lygų ir neslidų paviršių, jame neturėtų būti drenažo grotelių“. Konstatuotina, jog kyla abejonių, ar toks alternatyvus kelias patekti į parką prie Cedrono tvenkinio yra tinkamas ir užtikrina prieinamumą judėjimo negalią turintiems asmenims tokiomis pat sąlygomis kaip negalios neturintiems asmenims, kurie gali pasinaudoti laiptais. Siekiant gerinti parko prie Cedrono tvenkinio pasiekiamumą judėjimo negalią turintiems asmenims, Tarnyba rekomenduoju užtikrinti, kad ir šis Savivaldybės nurodytas alternatyvus kelias būtų suremontuotas ir pritaikytas saugiai naudotis visiems asmenims, įskaitant asmenis su judėjimo negalia.

Savivaldybė teigė, kad prie laiptų, pažymėtų Nr. 2, 3 ir 4, neįrengė nuožulnos, nes reljefas buvo netinkamas (pakilimas per status) ir nebuvo galima užtikrinti saugios nuožulnos. Tarnyba pripažįsta, kad tokios situacijos, kai dėl natūralaus reljefo nėra įmanoma įrengti tokios nuožulnos, kuri atitiktų negalią turinčių asmenų poreikius, gali egzistuoti. 2022 m. rugsėjo 6 d. rašte Savivaldybė teigė, kad prie laiptų Nr. 1 buvo įrengta nuožulna, tinkama naudoti negalią turintiems asmenims. Pasinaudodami šia nuožulna, judėjimo negalią turintys asmenys gali pasiekti parką prie Cedrono tvenkinio. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju nebėra pagrindo įžvelgti lygių galimybių pažeidimo, kadangi lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai yra nutraukti.

Pastebėtina, kad remontuojant infrastruktūrą (laiptus) aplink Cedrono tvenkinį darbai buvo pradėti nuo laiptų, prie kurių dėl objektyvių aplinkybių nėra galimybės įrengti panduso / nuovažos. Atsižvelgiant į tai, kad miesto infrastruktūros universalumas, t. y., tinkamumas naudoti visiems asmenims (įskaitant ir judėjimo negalią turinčius asmenis), turėtų būti aukščiausias prioritetas, esant panašioms situacijoms, remiantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatomis, rekomenduotina remonto darbus pradėti nuo tokių laiptų (vedančių į tą patį objektą), kur yra įmanoma įrengti pandusus / nuovažas, nes tokiu atveju remontas būtų pradedamas nuo laiptų, kurie pagerintų patekimo prie tvenkinio sąlygas didžiausiam skaičiui asmenų.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

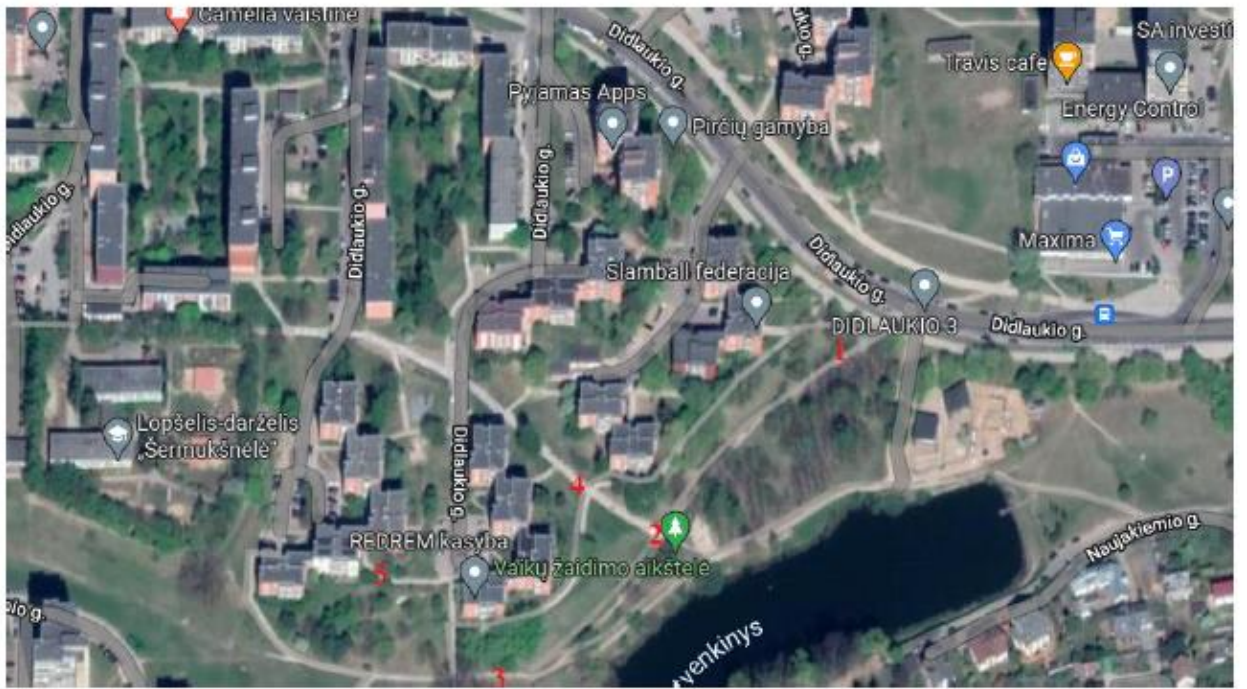
1. Nutraukti tyrimą, kadangi lygias galimybės pažeidžiantys veiksmai nutraukti.
2. Su sprendimu supažindinti Savivaldybę.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė

Priedas Nr. 1

Priedas Nr. 2

